

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

Atbalsta programma vēsturisko kūdras ieguves vietu revitalizācijai

Informatīvais seminārs
04.06.2026. Kurzemē

Līdzfinansē
Eiropas Savienība

Nacionālais
attīstības plāns

Stratēģiskais ietvars

Atbalsta programma izriet no Latvijas Taisnīgas pārkārtošanās teritoriālā plāna, kas apstiprināts 2022. gadā

Plāna ietvaros ir paredzēts atbalsts vēsturisko kūdras ieguves vietu revitalizācijai, mazinot SEG emisijas ZIZIMM sektorā

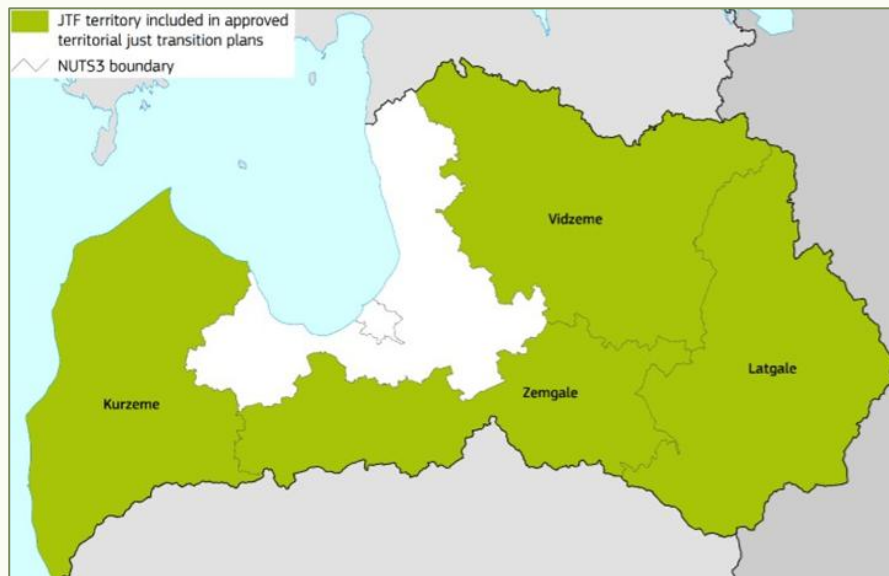

Latvijas plāna galvenais mērķis ir līdz 2030. gadam pakāpeniski pārtraukt kūdras izmantošanu enerģētikā

Kūdras ilgtspējīgas izmantošanas potenciāla novērtēšanai izstrādātas Kūdras ilgtspējīgas izmantošanas pamatnostādnes 2020.-2030. gadam

Mērķteritorijas

Lai pretendētu uz atbalstu, teritorijai

- ✓ jābūt iekļautai Kūdras ilgtspējīgas izmantošanas pamatnostādņu 2020.-2030. gadam 3. pielikumā
- ✓ jāatrodas Kurzemes, Latgales, Vidzemes vai Zemgales statistiskajā reģionā
- ✓ nav iespējams piemērot principu «piesārņotājs maksā»

Datu kopa par pašvaldību īpašumā esošajām teritorijām
Datu kopa par privātpersonu īpašumā esošajām teritorijām

Atbalsta saņēmēji

Pašvaldības

Inventarizācijā identificētās pašvaldības: Cēsu, Gulbenes, Valmieras, Bauskas, Dienvidkurzemes, Saldus, Preiļu un Rēzeknes novadu pašvaldības

Privātpersonas

Teritorija īpašumā, valdījumā, turējumā vai kurai uz šo teritoriju ir nodibināta apbūves tiesība, kā arī teritorijas īpašnieka pilnvarota persona

Projekta īstenošanā var piesaistīt vienu vai vairākus sadarbības partnerus

Degradētajām teritorijām tiek rekomendēti pieci revitalizācijas veidi

Renatura-
lizācija

Meža
ieaudzēšana

Ilggadīgo stādījumu
audzēšana:

lielogu dzērvenes,
krūmmellenes,
paludikultūras u.c.
purvam raksturīgi augi
(niedres, sfagni)

Ūdenstilpju
veidošana

Piemērotākā revitalizācijas veida izvēle

Viena zemes vienība –
vairāki risinājumi

- ✓ projekta “Atbalsts vēsturisko kūdras ieguves vietu revitalizācijai” ietvaros izstrādā gatavu teritorijas **revitalizācijas stratēģiju**

VAI

- ✓ izstrādā **individuālu risinājumu**, saņemot kompetentu speciālistu (piemēram, sugu un biotopu, purvu, hidroloģijas u.c. ekspertu) un iestāžu atzinumus

Projekta iesniedzējs

- ✿ plāno darbības atbilstoši revitalizācijas stratēģijām vai atzinumiem;
- ✿ plāno projektā sasniedzamos rādītājus;
- ✿ nedrīkst būt administratīvi sodīts un sodāmība uz projekta iesniegšanas dienu nav dzēsta;
- ✿ nedrīkst būt nodokļu vai sociālo iemaksu parāds, kas pārsniedz 150 euro;
- ✿ saskaņo plānotās darbības ar blakus esošo teritoriju īpašniekiem;
- ✿ izvērtē principa «piesārņotājs maksā» atbilstību;
- ✿ veic teritorijas ekosistēmu pakalpojumu un sociālekonomisko novērtējumu

izmanto gatavos materiālus!

«Piesārņotājs maksā»

Teritorijās nevar notikt aktīva kūdras ieguve, konkrētajai teritorijai nav spēkā esošas kūdras ieguves atļaujas, kā arī šajā teritorijā nav uzsākti rekultivācijas pasākumi

Ja kaitējuma veicējs joprojām darbojas, bet teritoriju nav rekultivējis, tad var piemērot principu «piesārņotājs maksā» un līdz ar to nekvalificējas atbalstam

Kopsavilkuma ziņojums par pašvaldību īpašumā esošo kūdras ieguves vietu izvērtējumu (t.sk. ziņojuma 1.-8. pielikums)

Kopsavilkuma ziņojums par privātpersonu īpašumā esošo kūdras ieguves vietu izvērtējumu (t.sk. ziņojuma 1.-8. pielikums)

izmanto gatavos materiālus!

Ekosistēmu pakalpojumi

Labumi, ko cilvēki iegūst no dabas:

- 🌳 materiāli resursi (pārtika, ūdens, kokmateriāli)
- 🌳 regulējošā funkcija (klimata stabilizācija, ūdens attīrīšana)
- 🌳 kultūras pakalpojumi (ainavas estētiskā vērtība, zinātniskā un izglītojošā nozīme)

	Ekosistēmu pakalpojums	Revitalizācijas scenārija ekosistēmu pakalpojumu novērtējums	A. Nē – tiks audzēta vienvēdīga kultūra	A. Jā, tiks īstenota konvencionālas saimniecības aktivitātes (ogu audzēšanā – konvencionālā lauksaimniecība, mežu scenārija gadījumā mežsaimniecības	A. Būtiski uzlabos (ainava kļūs daudzveidīgāka, parādīsies vairāk biotopu un labāka to savienojamība, samazināsies degradācijas elementi, pieaugs	A. Jā	B. Nē papildus aktivitātes netiks nodrošinātas	B. Jā Teritoriju nav plānots ierobežot, tomēr nav plānots arī teritoriju labiekārtot	B. Jā teritorija ir tuvu (līdz 10 km) apdzīvotām vietām	Revitalizācijas scenārija koriģētās vērtības
Apgādes pakalpojumi	Lielogu mellenes vai dzērvenes	0	0	0	A. Būtiski uzlabos (ainava kļūs daudzveidīgāka, parādīsies vairāk biotopu un labāka to savienojamība, samazināsies degradācijas elementi, pieaugs	A. Būtiski uzlabos (ainava kļūs daudzveidīgāka, parādīsies vairāk biotopu un labāka to savienojamība, samazināsies degradācijas elementi, pieaugs				
	Savvaļas ogas un sēnes	3	2	0	B. Nemainīs būtiski	B. Nemainīs būtiski				
	Medījumi	3	2	3	C. Pasliktinās (samazināsies ainavas kvalitāte vai dažādība)	C. Pasliktinās (samazināsies ainavas kvalitāte vai dažādība)	3	3	3	3
	Zivis	0	0	0			0	0	0	0
	Koksnes krāja	5	5	5			3	3	3	3
	Paludīkultūras	0	0	0			0	0	0	0
	Ārstniecības augi	1	1	1			3	3	3	3
	Ūdens resurss	0	0	0			0	0	0	0

Vadlīnijas par ekosistēmu pakalpojumu novērtējumu katram no vēsturisko kūdras ieguves vietu revitalizācijas veidiem (t.sk. pielikums)

izmanto gatavos materiālus!

Sociālekonomiskā ietekme

Novērtējums sniedz informāciju, kā izvēlētais revitalizācijas veids ietekmē teritoriju kopumā, ekonomiku un vidi, kas izteikta monetāros ieguvumos vai zaudējumos

Rekultivācijas veids	ha
Apmežošana	1
Dzērveņu audzēšana	1
Melleņu audzēšana	1
Paludikultūras	1
Renaturalizācija	1
Ūdenstilpe	1
KOPĀ, ha	6,0000
Sociālekonomiskā diskonta faktors, %	5,00
ENPV	
Apmežošana	
ENPV	EUR, kopā
ENPV 5 gadi	405 863
ENPV 10 gadi	723 867
ENPV 25 gadi	1 379 229
ENPV 50 gadi	2 608 605
ENPV 100 gadi	3 466 674

Rekultivācijas veids	ha
Apmežošana	5,8
Dzērveņu audzēšana	1
Melleņu audzēšana	1
Paludikultūras	1
Renaturalizācija	1
Ūdenstilpe	1
KOPĀ, ha	10,8000
Sociālekonomiskā diskonta faktors, %	5,00
ENPV	
Apmežošana	
ENPV	EUR, kopā
ENPV 5 gadi	2 354 005
ENPV 10 gadi	4 198 429
ENPV 25 gadi	7 999 528
ENPV 50 gadi	15 129 908
ENPV 100 gadi	20 106 711

Vadlīnijas par sociālekonomisko novērtējumu katram no vēsturisko kūdras ieguves vietu revitalizācijas veidiem (t.sk. pielikums)

izmanto gatavos materiālus!

«Nenodarīt būtisku kaitējumu» I

Svarīgs vides aizsardzības princips, kas nosaka, ka saimnieciskā darbība, ieguldījumi vai publiskais finansējums **nedrīkst būtiski kaitēt** nevienam no šiem sešiem galvenajiem vides mērķiem:

- ✿ klimata pārmaiņu mazināšana;
- ✿ pielāgošanās klimata pārmaiņām;
- ✿ ilgtspējīga ūdens un jūras resursu izmantošana un aizsardzība;
- ✿ pāreja uz aprites ekonomiku;
- ✿ piesārņojuma novēršana un kontrole;
- ✿ bioloģiskās daudzveidības un ekosistēmu aizsardzība un atjaunošana

- ! Šī principa piemērošana ir būtiska, lai garantētu, ka ar ES budžetu netiktu finansētas darbības, kas kaitētu videi un būtu pretrunā ar ES klimata mērķiem

«Nenodarīt būtisku kaitējumu» II

Projekta ietvaros ir **pienākums** ievērot šādas prasības, kur tas ir attiecināms:

- ✿ putnu ligzdošanas periodā ievērot koku ciršanas un ieaudzētā meža agrotehniskās kopšanas darbību aizliegums (*ja attiecināms*);
- ✿ veicot meliorācijas sistēmas izbūvi, pārbūvi vai atjaunošanu riska ūdensobjektu sateces baseinos, jāveido videi saudzīgas meliorācijas sistēmas;
- ✿ ĪADT, mikroliegumos, ES nozīmes biotopos projekta darbības tiek īstenotas saskaņā ar ĪADT dabas aizsardzības plāniem, teritorijas aizsardzības un izmantošanas noteikumiem vai, ja tādu nav, tad saskaņā ar dabas eksperta atzinumu par darbību ietekmi uz biotopiem un hidrologa atzinumu (*ja attiecināms*) par plānotā ūdens līmeņa režīma izmaiņām un to ietekmi uz apkārtējām teritorijām;
- ✿ ja atbilstoši ĪADT dabas aizsardzības plānam vai tās aizsardzības un izmantošanas noteikumiem meliorācijas sistēmas izbūve, atjaunošana vai pārbūve ir pieļaujama, tad tā tiek saskaņota ar Dabas aizsardzības pārvaldi (DAP);
- ✿ ja mežs tiek ieaudzēts ĪADT, mikroliegumā vai ES nozīmes biotopā, tad jāsaņem DAP saskaņojums, bet mikroliegumu un ES nozīmes biotopu gadījumā – arī dabas eksperta atzinumu par darbību atbilstību.

«Nenodarīt būtisku kaitējumu» III

Vadlīnijas sniedz pārskatu par katra revitalizācijas veida iespējamo ietekmi uz konkrētajiem vides mērķiem un ieteikumus tam, kā īstenojot minētās darbības, ietekme tiek minimizēta

Tabula 3.2. NBK principa izvērtējums pasākumam – lieloģu dzērveņu audzēšana.

Kontroljautājumi	Revitalizācijas veidu darbību atbilstība NBK principa vides mērķim	Nosacījumi, kas jāievēro, lai ievērotu NBK principu
1. Vai revitalizācijas veids un attiecīgās darbības atstāj negatīvu ietekmi uz klimata pārmaiņu mazināšanu?	Atbilstoši LVMI “Silava” aprēķiniem izvēloties vēsturiskajās kūdras ieguves vietās audzēt lieloģu dzērvenes kā revitalizācijas pasākumu, tas nenodara kaitējumu klimata pārmaiņām, jo lieloģu dzērveņu audzes radītās emisijas ir zemākas kā vēsturiskajās kūdras ieguves vietās. (Lazdiņš A., Lupiķis A. 2019.). Lai sasniegtu emisiju samazinājumu kā tas paredzēts minētajos aprēķinos, jānodrošina veiksmīga ogu ieaugšana, kā arī jāveido apstākļi, lai tās īstenotu savu potenciālu. To iespējams panākt, veicot teritorijas sagatavošanas darbus un nodrošinot augsnes auglību, hidroloģiskā režīma atbilstību. Svarīgs aspekts jebkura revitalizācijas scenārija ietekmei uz klimata pārmaiņām ir noskaidrot hidroloģiskā līmeņa atbilstību izvēlētajam revitalizācijas veidam. Lieloģu dzērveņu audzēšanai svarīgs ir nosacījums, lai vidējais gruntsūdens līmenis zem kūdras virsmas būtu vidēji 0,5 metri un teritorija neapflūst.	• Pirms pasākuma ieviešanas nepieciešams veikt priekšizpēti, lai noskaidrotu gruntsūdens un virszemes ūdens līmeņa vidējo dziļumu un sezonālās svārstības, kas var pārsniegt pat 1 m un būtiski atšķirties dažādās teritorijas daļās. Revitalizācijas pasākums jāplāno attiecīgi piemērots teritorijas hidroloģiskajiem apstākļiem. Lieloģu dzērveņu gadījumā vidējam gruntsūdens līmenim zem kūdras virsmas būtu jābūt vidēji 0,5 m. • Nepieciešams veikt kūdras ieguves vietas planēšanu tā, lai virsmas slīpums nepārsniegtu 2%. • Pirms ogu stādīšanas nepieciešams veikt augšņu agroķīmisko izpēti, lai novērtētu augsnes auglību un potenciālo mēslošanas nepieciešamību. Lieloģu dzērvenēm optimālā substrāta aktīvā reakcija (pHKCl) ir $4,5 \pm 0,3$. Pie pHKCl virs 5,2 sākas dzelzs un pārējo mikroelementu uzņemšanas traucējumi, bet pie 4,0 un zemāk – kalcija deficīts.

Vadlīnijas par principa “Nenodarīt būtisku kaitējumu” klimata un vides mērķu piemērošanu vēsturiskajās kūdras ieguves vietās

Projektu īstenošana

viens projekta iesniedzējs var
iesniegt vairākus projektus

vienā projektā var iekļaut
darbības vienā vai vairākās
teritorijās

Projektu īstenošanas principi I

- ✿ veic iepirkumus saskaņā ar normatīvo aktu prasībām (**ja attiecināms**);
- ✿ projekta **izmaksu pieaugumu sedz no saviem līdzekļiem**;
- ✿ nodrošina dubultā finansējuma neiestāšanos (projektā plānotie darbi netiek finansēti vai līdzfinansēti no citiem finanšu atbalsta instrumentiem);
- ✿ nodrošina **atsevišķu grāmatvedības uzskaiti** par finansējuma izlietojumu;
- ✿ nodrošina, ka nekustamais īpašums vismaz 15 gadus ir īpašumā, valdījumā, turējumā vai ir spēkā esoša apbūves tiesība;
- ✿ nodrošina, ka **netiek uzsākta kūdras ieguve vismaz 15 gadu laikā**;
- ✿ nodrošina, ka revitalizācijas darbības negatīvi neietekmēs apkārt esošās ūdenstilpes un apkārt esošo teritoriju meliorācijas sistēmas funkcionalitāti;
- ✿ nodrošina, ka teritorijās, kur ilggadīgie stādījumi līdz šim nav audzēti, tos ierīkos tā, lai tie neapdraudētu blakus esošo teritoriju hidroloģisko režīmu

Projektu īstenošanas principi II

- ✿ nodrošina, ka revitalizācija tiek īstenota atbilstoši **ietekmes uz vidi novērtējuma** vai ietekmes sākotnējā izvērtējuma procedūrām (**ja attiecināms**):
 - ! uz projekta iesniegšanas brīdī var nebūt pabeigts ietekmes uz vidi novērtējums vai sākotnējais izvērtējums, vai saņemti tehniskie noteikumi – tie jāsaņem līdz būvdarbu uzsākšanai;
 - ! **bet** ilggadīgo paludikultūru stādījumiem uz projekta iesniegšanas brīdi **ir jābūt izveiktam** ietekmes uz vidi novērtējumam, ietekmes sākotnējais novērtējumam vai ietekmes uz *Natura 2000* teritoriju novērtējumam
- ✿ revitalizāciju īsteno **atbilstoši teritorijas attīstības plānošanas dokumentos** noteiktajām prasībām vai saskaņo ar attiecīgo pašvaldību, kuras teritorijā atrodas nekustamais īpašums, ja teritorijas attīstības plānošanas dokumentos nav tieši norādīts atbilstošs nekustamā īpašuma lietošanas mērķa veids
- ✿ ja attiecināms, nodrošina zemes lietojuma veida vai nekustamā īpašuma lietošanas mērķa maiņas ierosināšanu atbilstoši normatīvajiem aktiem

Meža ieaudzēšanas nosacījumi

- ✿ meža ieaudzēšanu veic **saskaņā ar normatīvajiem aktiem par meža atjaunošanu**, meža ieaudzēšanu un plantāciju mežu;
- ✿ projektā norāda valdošo koku sugu;
- ✿ ĪADT un mikroliegumos veic tikai saskaņā ar dabas aizsardzības plāniem vai, ja tādu nav, saskaņā ar dabas ekspertu atzinumu;
- ✿ teritorijas platībai ir skaidri iezīmētas ārējās robežas dabā un īstenotās darbības ir identificējamās, nodrošina piekļuvi;
- ✿ neveido tīraudzes, kas lielākas par 2 ha (ja ieaudzētās tīraudzes platība > 2ha, veido dažādu koku sugu piemistrojumu ar grupveida stādījumiem);
- ✿ **saglabā savrup augošus kokus, koku grupas, rindas un alejas;**
- ✿ stādāmajam materiālam jābūt atbilstošam normatīvajiem aktiem par meža reproduktīvo materiālu (sertificētam)

Ilggadīgo stādījumu nosacījumi

- ✿ projektā jānorāda stādījumu auga nosaukums;
- ✿ ogulāju pavairošanai un stādīšanai izmanto **pārbaudītu standarta vai sertificētu pavairojamo materiālu** saskaņā ar normatīvajiem aktiem par augļu koku un ogulāju pavairošanas materiāla atbilstības kritēriju un aprites noteikumiem;
- ✿ lauksaimniecībā izmantojamai zemei, kas atrodas īpaši jutīgajā teritorijā*, **izstrādā mēslošanas plānu** saskaņā ar normatīvajiem aktiem par prasībām ūdens, augsnes un gaisa aizsardzībai no lauksaimnieciskās darbības izraisīta piesārņojuma

** Dobeles, Jelgavas, Bauskas, Mārupes, Olaines, Ķekavas, Salaspils, Ropažu, Ādažu, Saulkrastu un Siguldas novada pašvaldības administratīvās teritorijas robežas, izņemot Bauskas novada Valles un Kurmenes pagasta, Siguldas novada Lēdurgas pagasta, kā arī Jelgavas, Rīgas un Jūrmalas valstspilsētas pašvaldības administratīvās teritorijas robežas*

Ūdenstilpes izveides nosacījumi

Ūdenstilpi izveido tā, lai tā **veicinātu ekosistēmu attīstību un bioloģisko daudzveidību**, tai skaitā paredzot putnu dzīvotņu elementus

letver **bridējputnu un niedrāju putnu dzīvotnes elementus** – lēzenus krastus un seklūdens joslas, ūdenstilpes krastos saglabā vai ieplāno koku un krūmu pudurus putnu slēptuvēm

Esošā normatīvā regulējuma ietvarā iespējams veikt tādus ūdenstilpes izveidošanas darbus, kas paredz:

- ✿ teritorijas appludināšanu;
- ✿ derīgo izrakteņu norakšanu līdz 10 000 m³ (bez derīgo izrakteņu ieguves licences saņemšanas)

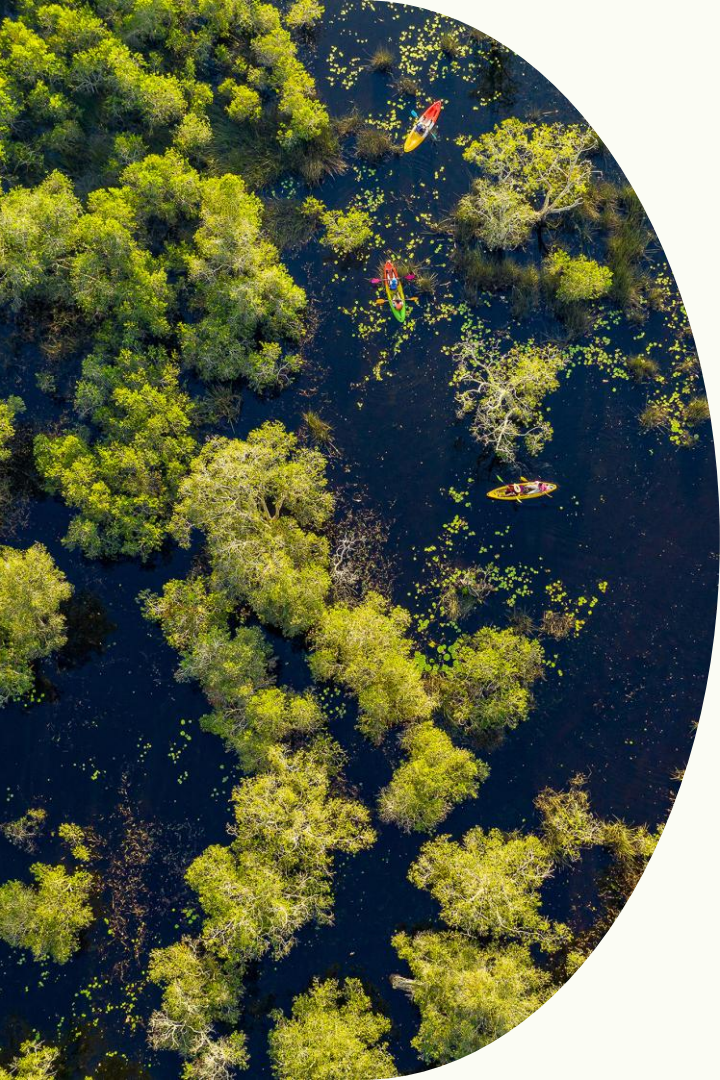

Atbalstu nepiešķir

- ✿ ja ir administratīvi sodīts saskaņā ar Meža likuma 51. pantu un sodāmība uz projekta iesniegšanas dienu nav dzēsta;
- ✿ par Ziemassvētku eglīšu stādījumiem;
- ✿ par koku audzēšanu īscirtmeta atvasājos, ātraudzīgo koku audzēšanu enerģijas ražošanai, ne vietējo sugu audzēšanu;
- ✿ par tāda meža ieaudzēšanu, kurā koku skaits 1 ha ir mazāks par minimālo skaitu, lai atzītu mežaudzi par ieaudzētu;
- ✿ par meža ieaudzēšanu ilggadīgo zālāju platībās, t.sk. bioloģiski vērtīgos zālajos vai putnu dzīvotnes zālajos
- ✿ par meliorācijas sistēmas izbūvi, pārbūvi vai atjaunošanu veikšanu dabiskās ūdenstecēs un ūdenstilpēs;
- ✿ par drenu un drenu kolektoru iegādi un uzstādīšanu

Vai ir
radušies kādi
jautājumi līdz
šim?

0,5 ha

minimālā teritorijas
platība projektā
katram revitalizācijas
veidam

Meža ieaudzēšanai pieejamā maksimālā atbalsta summa

t.sk. agrotehniskajai kopšanai, meliorācijas/ūdens līmeņa
regulācijas sistēmai

300 000 €

maksimālās atbalsta likmes:

meža ieaudzēšanai
mitrājam raksturīgā
ūdens līmenī – līdz
95%

ieaudzēšanai uz
meliorētas augsnes –
līdz 80%

**Projekta iesniegumam būs jāpievieno *de minimis*
atbalsta uzskaites veidlapa!**

Ūdenstilpes izveidošanai pieejamā maksimālā atbalsta summa

800 000 €

maksimālās atbalsta likmes:

ja ūdenstilpe tiek izveidota, lai pēc
projekta veiktu saimniecisko darbību:

- **90%** mazajiem komersantiem;
- **80%** vidējiem;
- **70%** lielajiem

ja nekāda saimnieciskā
darbība netiek plānota
(putniem nozīmīga
ūdenstilpe) – līdz **90%**

Renaturalizācijai pieejamā maksimālā atbalsta summa

800 000 €

maksimālās atbalsta likmes:

ja renaturalizācija tiek veikta, lai pēc
projekta veiktu saimniecisko darbību:

- 90% mazajiem komersantiem;
- 80% vidējiem;
- 70% lielajiem

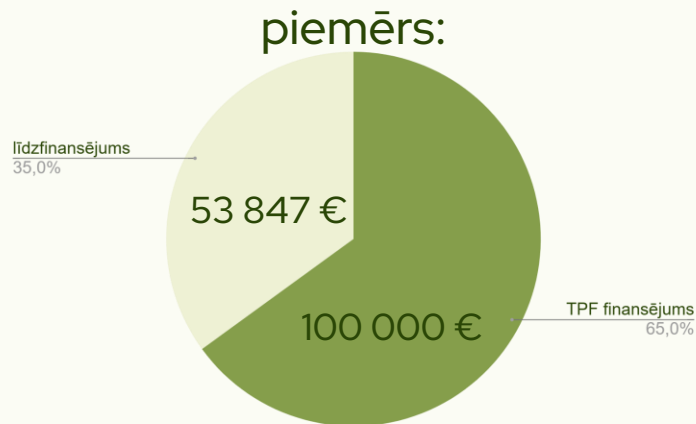
ja nekāda saimnieciskā
darbība netiek plānota
(tikai purva ekosistēmas
atjaunošana) – līdz 90%

Ilggadīgo stādījumu izveidei pieejamā maksimālā atbalsta summa 600 000 €

maksimālā atbalsta likme:

līdz 65%

Izmaksu attiecināmības periods

No kura datuma var sākt «uzskaitīt» ar projektu saistītās izmaksas jeb no kura brīža izmaksas būs attiecināmas un par tām varēs saņemt finansējumu?

Meža ieaudzēšanai, renaturalizācijai, ūdenstilpei:

no 2026. gada 1. janvāra

! taču projekts kopumā nedrīkst būt pabeigts un tā darbības nedrīkst būt pilnībā īstenotas pirms projekta iesnieguma iesniegšanas

Izmaksu attiecināmība

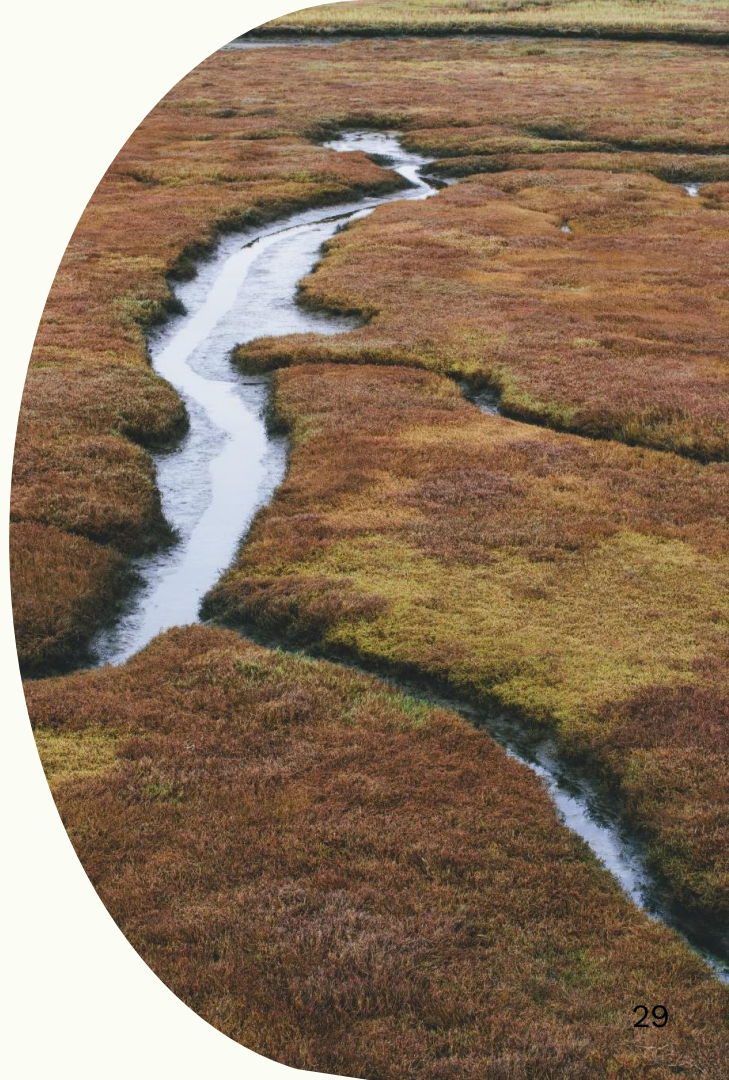
Ilggadīgajiem stādījumiem:

- ar izmaksām saistītos līgumus slēdz un darbus uzsāk tikai pēc projekta iesniegšanas!
- pirms projekta iesniegšanas drīkst būt noslēgti tikai tādi līgumi, kas saistīti ar būvprojekta izstrādi!
- jāņem vērā iepriekš minētais – pirms projekta apstiprināšanas un līguma noslēgšanas ir jābūt veiktam ietekmes uz vidi novērtējumam, sākotnējam izvērtējumam vai ietekmes uz Natura 2000 teritoriju novērtējumam (ja tas ir nepieciešams saskaņā ar normatīvajiem aktiem)

Projektus īsteno līdz:

2030. gada
31. decembrim

Rādītāji

Platība, kādā projektā tiks veiktas darbības –
atbalstītā sanētās zemes platība

ha

CO₂

Aplēstās SEG emisijas
– revitalizācijas
stratēģijā norādītais
emisiju ietaupījums

Ja plānots iesniegt projektu bez izstrādātas revitalizācijas stratēģijas, emisiju ietaupījumu iespējams aprēķināt, izmantojot projektā iekļauto teritoriju datus un izvēlēto revitalizācijas veidu

Rādītāju sasniegšanas princips

Kā varēs pierādīt, ka darbības ir paveiktas, rādītāji sasniegti?

Katram revitalizācijas veidam paredzēta atšķirīga dokumentācija, kas jāiesniedz vai jāsaņem **Centrālajā finanšu un līgumu aģentūrā**, lai apliecinātu darbību izpildi, attiecīgi arī rādītāja sasniegšanu

2 pierādīšanas principi:

- vienkāršoti (meža ieaudzēšanas, renaturalizācijas, ūdenstilpes gadījumā);
- atbilstoši faktiskajām izmaksām (ilggadīgo stādījumu gadījumā)

Vienkāršotais rādītāju sasniegšanas princips

Finansējuma izmaksa tiek veikta, balstoties uz iepriekš noteiktām vienas vienības likmēm un vienotajām likmēm, orientējošās izmaksu pozīcijas:

Pozīcija	Mērvienība	Vienas vienības likme, iekļaujot vienotās likmes, EUR
Meža ieaudzēšana	0,5 ha	931,46
Meža agrotehniskā kopšana	0,5 ha	166,31
Apauguma novākšana	0,5 ha	464,00
Atsevišķu koku novākšana	gab	36,20
Celmu laušana	0,5 ha	410,32
Celmu utilizācija	0,5 ha	347,65
Grunts rakšana ar roku darbu	m ³	20,72
Grunts rakšana mehānizēti	m ³	2,14
Grāvju gultnes stiprināšana	m ²	14,92
Virszemes noteces regulēšana	m ³	1,71
Grunts līdzināšana	m ³	1,01
Caurteku būve	m	684,64
Caurteku pārtīrīšana	m ³	47,96
Meliorācijas būvju demontāža	m	28,32
Aizsprosta izbūve	gab	650,71
Niedru stādījumu izveide	m ²	1,76

Jāņem vērā, ka izmaksu pozīcijas un to likmes vēl ir saskaņošanas procesā!

Meža ieaudzēšanas apliecināšana

Valsts meža dienestā, izmantojot Meža valsts reģistru, ir jāiesniedz informācija par veikto meža ieaudzēšanu un agrotehnisko kopšanu

Pārskatam par meža ieaudzēšanu ir jāpievieno:

- informācija par stādāmā materiāla **izcelsmi** un iegādi
- ieaudzētā meža **platības skice**
- pašvaldības saskaņojums, ja pašvaldības teritorijas plānošanas dokumentos meža ieaudzēšana nav tieši norādīta
- saskaņojums ar Dabas aizsardzības pārvaldi, ja mežs tiek ieaudzēts īpaši aizsargājamā dabas teritorijā
- sertificēta sugu un biotopu eksperta atzinums, ja mežs tiek ieaudzēts mikroliegumā
- saskaņojumi ar institūcijām, kas izriet no Aizsargjoslu likumā ietvertajām prasībām

Valsts meža dienests pēc informācijas saņemšanas mēneša laikā **pieņems** lēmumu un paziņos **Centrālajai finanšu un līgumu aģentūrai, kas veiks maksājumu**

Agrotehniskā kopšana

Atbalstu par ieaudzētās mežaudzes agrotehnisko kopšanu var saņemt ne biežāk kā **reizi kalendāra gada laikā** līdz 2030. gada 31. decembrim

Atbalstu piešķir par to mežaudžu kopšanu, kas ierīkotas šī pasākuma projekta ietvaros!

Renaturalizācijas apliecināšana

Centrālajā finanšu un līgumu aģentūrā ir jāiesniedz **sugu un biotopu eksperta atzinums** par:

- īstenoto **darbību atbilstību** ekosistēmas turpmākai attīstībai un kvalitātes nodrošināšanai ar novērtējumu par darbību atbilstību renaturalizācijas mērķim
- informāciju par renaturalizācijas **platību** u.c. īstenoto darbību parametriem
- informāciju par to, vai atjaunota **augstā** vai **zemā** purva ekosistēma

Darbības īsteno atbilstoši būvprojektam vai tehniskajam risinājumam, kas izstrādāts, pamatojoties uz hidroloģiskajiem aprēķiniem, un paredz vismaz vienu vai vairākas no šādām darbībām:

- **meliorācijas** sistēmas elementu **demontāžu** vai deaktivizēšanu
- grāvju **aizbēršanu**, nosprostošanu vai aizsprostu izbūvi
- ūdens līmeņa **regulēšanas** pasākumus
- virszemes noteces pārveidošanu
- reljefa vai grunts pārveidošanu, lai veicinātu ūdens aizturi teritorijā

Ūdenstilpes izveides apliecināšana

Centrālajā finanšu un līgumu aģentūrā ir jāiesniedz **hidroloģijas vai hidrotehnisko būvju eksperta atzinums** par ūdenstilpes izveidi, tajā jānorāda:

- informācija par ūdenstilpes **platību**;
- ūdenstilpi raksturojošie **parametri** – dziļums, gultnes raksturs, krastu slīpums un citi būtiskie raksturlielumi, kas apliecina, ka ir izveidota ūdenstilpe un identificē īstenoto darbību parametrus atbilstoši vienas vienības izmaksu pozīcijām
- novērtējums par **ūdenstilpes atbilstību** projekta **mērķim**

Būvniecības informācijas sistēmā jānodrošina, ka ir veikta **atzīme** par būves **pieņemšanu ekspluatācijā** vai būvdarbu pabeigšanu (ja tas ir attiecināms uz konkrēto gadījumu)

Izmaksājamā granta aprēķina formula

$$I_{\text{kopā}} = \sum(I_i \times Q_i)$$

$$I_{\text{FS}} = (I_{\text{kopā}} + \text{PVN}) \times k_L$$

kur:

I_{FS} – projekta iesniedzējam/finansējuma saņēmējam un sadarbības partnerim (ja attiecināms) **pieejamais ES fondu kopējais atbalsta apjoms** (EUR)

I_i – i-tās izmaksu komponentes vienas vienības likme (EUR), ieskaitot vienotās likmes

Q_i – i-tās izmaksu komponentes īstenotais daudzums (piemēram, m, m³, gab., u.tml.)

$\sum(I_i \times Q_i)$ – visu darbību izmaksu komponentu summa

PVN – pievienotās vērtības nodoklis (ja attiecināms)

k_L – atbalsta likme atbilstoši MK noteikumiem

Izmaksājamā granta aprēķina piemērs

$$I_{\text{kopā}} = \sum(I_i \times Q_i)$$

$$I_{\text{FS}} = (I_{\text{kopā}} + \text{PVN}) \times k_L$$

Potenciālais finansējuma saņēmējs (kas nevar saņemt PVN atmaksu) vēlas **ieaudzēt mežu** un veikt tā agrotehnisko kopšanu vienu reizi 15 ha platībā

Vienas vienības izmaksu likmes (I_i):

- meža ieaudzēšana – 931,46 EUR/0,5 ha
- agrotehniskā kopšana – 166,31 EUR/0,5 ha

Īstenojamais daudzums (Q_i) katrai darbībai ir 15 ha. Tā kā vienas vienības likme noteikta uz 0,5 ha, vienību skaits tiek aprēķināts, dalot platību ar 0,5 ha, t.i., 30 vienības

Kopējās attiecināmās izmaksas bez PVN ($I_{\text{kopā}}$):

$$(931,46 \times 30) + (166,31 \times 30) = 32\,933,10 \text{ EUR}$$

Tā kā finansējuma saņēmējs nevar atgūt PVN, kopējām attiecināmajām izmaksām pieskaita PVN:

$$32\,933,10 \times 1,21 = 39\,849,05 \text{ EUR}$$

Finansējuma saņēmējam pieejamais ES fondu atbalsta apjoms (I_{FS}), ņemot vērā atbalsta likmi (k_L) 80%:

$$39\,849,05 \times 0,80 = 31\,879,24 \text{ EUR}$$

Ilggadīgo stādījumu izveide

Projekta iesniegumā jāplāno tiešās attiecināmās izmaksas:

– **projektu pamatojošā dokumentācija:**

- hidroģeoloģiskā un melioratīvā modeļa izstrāde, hidroloģiskie un hidrauliskie aprēķini
- hidrologa atzinums
- būvniecības ieceres dokumentācija, būvprojekta sagatavošana
- autoruzraudzība, būvuzraudzība
- revitalizācijas saskaņošana
- apsaimniekošanas plāns
- letekmes uz vidi novērtējums, sākotnējais izvērtējums, tehniskie noteikumi

– **teritorijas sagatavošanas izmaksas:**

- attīrīšana no zemesdzes, vēsturiskas būvtechnikas
- virsmas apstrāde
- piekļuves infrastruktūra (ceļi) – līdz 8% no kopējām attiecināmajām izmaksām

– **hidrotehniskie un melioratīvie pasākumi:**

- esošās ūdens līmeņa regulācijas/meliorācijas sistēmas atjaunošana, pārbūve, nojaukšana, t.sk. ūdenstilpes izveide
- caurteku atjaunošana, izveidošana, demontāža
- dambju un aizsprostu demontāža vai būvniecība
- apūdeņošanas sistēmas izveide
- ziemas un pavasara ūdens uzkrāšanas sistēmas, ūdens atkārtotas izmantošanas sistēmas, skaitītāji
- videi saudzīgi meliorācijas elementi (akmeņu krāvumi, sedimentācijas baseini, meandri u.c.)

Ilggadīgo stādījumu izveide

Projekta iesniegumā jāplāno tiešās attiecināmās izmaksas:

- **aprikojums:**
 - pretsalnas aizsardzība
 - pilienu laistīšana
 - pretkrusas tīkli
- **stādi un pavairojamais materiāls:**
 - krūmmelleņu, parasto niedru stādi
 - lielogu dzērveņu stīgas
 - stādīšana, transportēšana
 - purva videi raksturīgo augu donormateriāla ievākšana
- **stādījumu ierīkošana**
- **augsnas, ūdens, biogēno elementu analīzes**
- **stādījumu balsta sistēmas, žogi, mulčēšana**
- **mēslošanas plāns**
- **komunikācijas un vizuālās identitātes nodrošināšana – līdz 1% no kopējām attiecināmajām izmaksām**

Ilggadīgo stādījumu izveide

- Projekta iesniegumā var ieplānot **līdzekļus neparedzētiem izdevumiem** – līdz 4% no kopējām attiecināmajām izmaksām
- Atbalstu stādījumu izveidei var saņemt tikai personas, kuras atbilst **mikrouzņēmuma, mazo, vidējo uzņēmumu statusam** un kuras nodarbojas ar primāro lauksaimniecisko ražošanu
- Fiziskām personām **saimnieciskās darbības veicēja statuss** (lai atbilstu mikrouzņēmuma definīcijai) jāiegūst un jāapliecina projekta iesniegšanas brīdī vai līdz lēmuma pieņemšanai par projekta iesnieguma apstiprināšanu (ar nosacījumu)

Ilggadīgo stādījumu izveides apliecināšana

Paludikultūras (sfagni, niedres)

- **pieņemšanas - nodošanas akts**, kurā norādīta:
 - ierīkotā platība
 - stādījuma veids
 - ierīkošanas laiks
 - ģeotelpiskā karte ar paludikultūru izvietojumu
 - vai citi dokumentāri pierādījumi
- **projekta īstenotāja apliecinājums par stādījumu ierīkošanu atbilstoši projektam**

Ogulāji

- reģistrācijas apliecinājums **Lauku atbalsta dienesta lauku bloku kartē**
- vai **dokumentāri apliecinājumi un projekta īstenotāja apliecinājums**, ka stādījumi ierīkoti atbilstoši projektam

Finanšu analīze

Ja darbības veiktas **bez saimnieciskiem mērķiem**, proti, grants tiek piešķirts bez komercdarbības atbalsta (iespējams renaturalizācijai, ūdenstilpes izveidei), bet projekta darbību īstenošanas rezultātā rodas **ieņēmumi** (piemēram, no koksnes un šķeldas realizācijas teritorijas attīrīšanas darbu laikā), **plānotie ieņēmumi jāatspoguļo finanšu analīzē**

Pirms pēdējā maksājuma veikšanas finanšu analīze tiek **koriģēta uz faktisko situāciju**, un ieņēmumu apjomā **tiek samazināts izmaksājamais finansējums!**

Tāpat, ja darbības veiktas dabas atjaunošanai bez komerciāliem mērķiem, pēc projekta pabeigšanas **var rasties ieņēmumi**, taču jāievēro nosacījums, ka dzīves ciklā (15 gadi) tie **nepārsniedz 50% no attiecīgās teritorijas uzturēšanas izdevumiem** – šādu ieņēmumu uzskaitē būs jāatspoguļo finanšu analīzē

Finanšu kapacitāte

Iesniedzot projektu, būs jāsniedz arī dokumenti, kas apliecina līdzfinansējuma nodrošināšanas iespējas:

- kredītiestādes izziņa par līdzekļu pieejamību
- aizdevuma līgums vai lēmums par aizdevuma piešķiršanu
- pašvaldībām – domes lēmums par projekta finansēšanu
- projekta iesniedzēja paša apliecinājums par finanšu līdzekļu pieejamību

Projektā būs jānorāda, ar kādiem resursiem tiks uzturēta projektā atjaunotā teritorija

Avanss

Projektā jānorāda, vai un kādā apmērā plānots pieprasīt avansu projekta īstenošanai

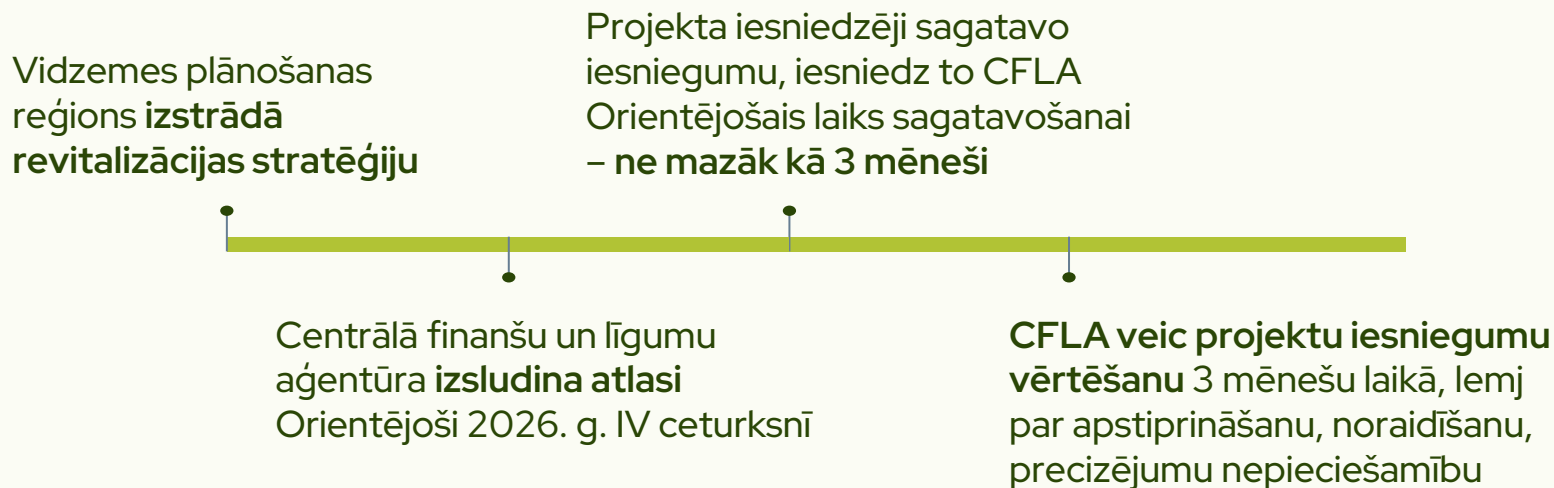
Ir iespējams saņemt vienu vai vairākus avansa maksājumus kopsummā **ne vairāk kā 50% no granta apmēra**

Lai CFLA avansu varētu izmaksāt, būs jābūt:

- **izpildītiem projektēšanas nosacījumiem** (vai ir paziņojums par būvniecību)
- vai arī ir saņemta būvvaldes izziņa, ka plānotajiem darbiem **nav nepieciešama** būvatļauja, paskaidrojuma raksts, apliecinājuma karte, paziņojums par būvniecību
- par darbībām, kas neiekļauj būvniecību, būs jābūt **noslēgtam līgumam** par darbu izpildi vai materiālu piegādi, vai arī iesniegtam **pieņemšanas-nodošanas aktam** par pakalpojuma veikšanu, materiālu iegādi

Revitalizācijas stratēģiju izstrāde un projektu atlase

Ar ko sākt?

Ko iespējams izdarīt jau šobrīd?

01

Vai teritorija un ieplānotās darbības atbilst pasākuma nosacījumiem?

02

Pārbaudīt:

- savas pašvaldības teritorijas plānojumu (varbūt nepieciešami grozījumi pašvaldības dokumentos vai saskaņojumi ar pašvaldību)
- kadastrs.lv datus par zemes lietošanas veidu un informāciju par aizsargjoslām teritorijā
- vai ir nepieciešams sākotnējais izvērtējums, ietekmes uz vidi novērtējums, ietekmes uz Natura 2000 novērtējums, tehniskie noteikumi

03

Sazināties ar plānošanas reģionu par revitalizācijas stratēģijas izstrādi

Papildinformācija par atbalsta programmu

Īstenošanas nosacījumi
(10.03.2026. MK
noteikumi Nr. 130)

VARAM tīmekļvietnē zem
pasākuma «Atteikšanās
no kūdras izmantošanas
enerģētikā»

Viedās administrācijas un
reģionālās attīstības
ministrija

Investīciju politikas departamenta
Vides investīciju nodaļa

Kristīne Dūdiņa

Tālrunis: 29437770

kristine.dudina@varam.gov.lv

Anete Kalniņa

Tālrunis: 25567565

anete.kalnina@varam.gov.lv

www.varam.gov.lv

Līdzfinansē
Eiropas Savienība

